

N:o 20.

Af herr **Nyström, Johan**, om ändring i lagen för Sveriges riksbank beträffande tiden för enskilda bankers rätt att utgifva egna banksedlar m. m.

Det torde ej få kallas en öfverdrift, om man säger, att sällan hafva mångåriga förhandlingar och strider angående en för landet vigtig angelägenhet utmynnat i ett så omtvistadt resultat som det sätt, hvarpå, genom 1897 års banklag, frågan löstes om huru sedelutgifningen i landet skulle ordnas.

Nämnda lag kan nemligen betraktas såsom en rent politisk kompromiss. Man tog icke tillbörlig hänsyn hvarken till vår egen riksbanks historia eller lärdomar från andra länder. Och dock kan en olämplig banklagstiftning vålla landet oerhörda lidanden och för en lång tid sätta tillbaka en annars gifven utveckling. 1897 års banklag kan ej gerna vara ändamålsenlig, då densamma icke representerar åsigterna från något enda af de håll, som på frågans lösning utöfvade eller hade bort utöfva inflytande.

De närmast föregående stora bankkomiteernas uttalanden hade i alla väsentliga delar lemnats utan afseende. Kongl. Maj:t drefs ur den ena ställningen efter den andra och fick åtnöja sig med en fördel, som var mer skenbar än verklig. Första Kammaren afprutade sina villkor i den mån som sammanjemkningen sådant fordrade, och Andra Kammaren förmåddes motvilligt med en ytterst obetydlig röstöfvervigt att till bankreformen lemna sitt biträde. Från ledande män inom den enskilda bankverlden anskaffades ett godkännande under förutsättning af vederlag, hvilka sedermera väsentligen kringskuros. Landets affärsverld i öfrigt uttryckte icke någon beundran för ett lagstiftningsarbete, i hvilket, fastän

det gälde näringarnes lifsnerv, debatten rörde sig uteslutande om politisk magtfördelning och frågan om vissa stadgandens karakter af civillag eller icke. Affärsverldens fruktan för befarade politiska öfvergrepp minskades föga genom förespeglade garantier, bestående af en af Konungen tillsatt ordförande i riksbanken och förändringen af vissa lagbestämmelsers juridiska natur.

Om sålunda den ifrågavarande lagen icke varit af beskaffenhet att kunna tillfredsställa någon, så är det ej underligt, att snart en reaktion mot densamma skulle inträda. Två omständigheter hafva derjemte bidragit att i mycket hög grad fästa allmänhetens uppmärksamhet på landets bankväsen. Den ena omständigheten är de dyra penningtider, hvilka inföllo så godt som omedelbart efter lagens trädande i kraft, och den andra klandret af det sätt, hvarpå bankofullmäktige under de sista tre åren handhaft riksbanksledningen. Jag är icke i tillfälle att afgöra, huruvida de om sagda ledning fälda omdömena äro rättvisa, men jag nödgas konstatera, att i skilda delar af landet klandras det sätt, hvarpå riksbanken skött sin länepolitik. Man säger nemligen, om med fog eller utan, kan jag ej afgöra, att under de tider, då penningar öfverflödade i landet, riksbankens afdelningskontor i orterna på allt sätt sökte vidga sin kundkrets, men att å andra sidan, sedan stramare penningförhållanden inträdt, samma afdelningskontor med anledning af order från hufvudkontoret indrogo de lemnade krediterna och minskade utlåningen, just vid en tid, då stödet af banken bäst behöfdes. Ett sådant förfarings-sätt kastar ett egendomligt ljus öfver riksbankens vilja och förmåga att stödja den allmänna rörelsen i landet; det visar, att det finnes väsentliga fel i den nya riksbankslagen och att denna måste ändras, för att ej landets ekonomiska utveckling skall äfventyras.

Då emellertid meningarne angående sättet för utförandet af en ändring af bankreformen ännu äro synnerligen delade och sväfvande, torde det i frågans nuvarande läge ej finnas annan utväg än att på en kortare tid uppskjuta tillämpningen af lagen, på det att under tiden förslag må hinna framkomma, egnade att på ett definitivt och för landets affärlif lämpligt sätt ordna bankväsendet. Och tillåter jag mig att med ofvannämnda motivering värdsamt föreslå,

att Riksdagen behagade att besluta sådan ändring i lagen för Sveriges riksbank, att de enskilda bankernas rätt att utgifva egna banksedlar skall fortfara till

slutet af 1908, samt att i samband dermed tiden, under hvilken de förmåner, som riksbanken är pliktig att för underlättande af öfvergången inrymma åt de enskilda bankerna, utsträckes med fem år.

Stockholm den 25 januari 1901.

J. F. Nyström.

N:o 21.

Af herr **Grundberg**, om statsbidrag till undervisning och uppfostran af blinda sinnesslöa barn.

Genom lagen angående döfstummeundervisningen den 31 maj 1889 och lagen angående blindundervisningen den 29 maj 1896 är *obligatorisk* undervisning anordnad för följande grupper af abnorma barn:

- 1.) Döfstumma;
- 2.) Sinnesslöa döfstumma; och
- 3.) Blinda.

Frivillig undervisning befrämjas genom bidrag af statsmedel för:

- 4.) Blinda, som tillika äro döfstumma,
- 5.) Sinnesslöa; och
- 6.) Epileptiska sinnesslöa;

Men för *en* grupp af abnorma barn:

Blinda sinnesslöa gifves för närvarande icke tillfälle till något slags undervisning.

I lagen om blindundervisningen stadgas nemligen i § 1 mom. 2, att lagen icke eger tillämplighet å blinda barn, som tillika äro sinnesslöa, och i § 4, att barn är skolpliktigt — — — — derest icke barnet — — — — är så svagt begåfvadt, att dess fortfarande vistande i läroanstalt anses vara utan gagn; hvarjemte i kongl. stadgan den 29 maj 1896 § 29 förordnas, att, derest i förskola eller institut intagen lärjunge skulle befinnas oemottaglig för der meddelad undervisning, direktionen (styrelsen) må på rektors anmälan sådan lärjunge från läroanstalten skilja.